

אבידה מדעת

שלחן ערוך (חושן משפט רסא, ד) - השליך כיסו ברשות הרבים והלך לו הרי זה איבד ממונו לדעתו, ואף על פי שאסור לרואה דבר זה ליטול לעצמו אינו זקוק להחזיר שנאמר „אשר תאבד" פרט למאבד לדעתו.
רמ"א - ויש אומרים דאבידה מדעת הוא הפקר וכל הקודם זכה.

טור - אבידה מדעת הוא הפקר.

בית יוסף - בשביל שאינו חושש לפקח על נכסיו לא נאמר שהפקירה.

ש"ך (רסא, ג) - אבדה מדעת דאמרינן בש"ס בכל דוכתא פירושו דהוי הפקר, וכמו שמוכח גבי אשפה שאינה עשוי לפנות דקאמר בש"ס אבידה מדעת היא... והכי נמי מוכח בש"ס ריש פרק אלו מציאות דקאמר תא שמע פירות מפוזרין הרי אלו שלו... ומה שהכריע הב"ח מלקמן סימן רעג ס"ג ומהו ההפקר שיאמר אדם נכסים אלו הפקר כו' לאו מלתא היא דודאי הוא הזין בדבר שניכר מחשבתו שמפקירן הוא הפקר... הלכך עיקר כהטור. [והט"ז חולק].

שלחן ערוך הרב (ד, טז) - אם אי אפשר לתלות בשכחה אלא מדעת הניחוהו בעליו כאן והלכו להם אף על פי שלא הניחוהו אלא לפי שעה ומיד ישובו לקחתו הרי הוא של מוצאו אפילו יש בו סימן שכיון שבעליו הניחוהו מדעת אפילו לפי שעה במקום שאינו משתמר כלל והלכו להם בודאי יש בדעתם שאם יבא אחר ויטלנו יטלנו, והרי זה כמו יאוש והפקר ואין זו אבידה שמוזהרים עליה להשיבה כלל שנאמר אשר תאבד ולא המאבד מדעתו.

דברי גאונים (יח, יג, משו"ת ספר יהושע) - סוחר דבש שהניח חביות דבש שלו לפני חנותו והיה נקב בשוליו וזב דבש הרבה על הקרקע והצבי והאיל יאכלנו, ובא אחד ואסף הדבש מן הקרקע וזיקקו מהעפר... דין זה תלוי במחלוקת הפוסקים באבידה מדעת אם הוא הפקר גמור.

כשאינו אבידה מדעת

משפט האבידה (איפת צדק) - מי שלא מסר מעילו בחדר המיוחד באולמות.

השבת אבידה כהלכה (ב, יז) - המשאיר עגלת ילדים בחדר המדריות ואינו מכניסו לביתו, או הניח חומרי בניה ברחוב ללא שמירה אין דינו כהפקר ואסור ליטלו.

אמרי יעקב (ד, נט) - חלב ולחם שמונחים לפנות בוקר לפני חניות המכולת.

קב פירות בארבע אמות

מחנה אפרים (זכיה מהפקר ו) - יש חילוק באבידה מדעת בין היכא דגמר בדעתו לאפקורי כגון ההיא דפרק אלו מציאות דאנן סהדי דקב בד' אמות דנפיש טרחייהו לא טרח איניש ולא הדר אתי ושקיל להו דבכי האי גונא הוא הפקר גמור ודאי, אבל כל דליכא אומדנא כל כך לא הוא הפקר לגמרי.

קצות החושן (רס, א) - ומה שכתב ראייה מריש פרק אלו מציאות נראה דהתם פריך לאביי... באבידה מדעת לא שייך באיסורא אתי לידיה דטעמא דהיכא דאתי לידיה קודם יאוש כתוב תוס' במרובה דף סו משום דכבר נתחייב בהשבה ע"ש ובאבידה מדעת שאינו מחויב בהשבה דכתיב אשר תאבד פרט למאבד מדעת אם כן קני לה ביאוש אחר כך אף על גב דאתי לידיה קודם יאוש. [וכן מתרץ המחנה אפרים שם, אבל עיין כתבי מרן הגרש"ז אויערבאך (בהשבת אבידה כהלכה)].

נתיבות המשפט (רס, א) - כיון דאבידה מדעת אינו צריך המוצא להכריז בודאי הבעל אבידה מייאש נפשיה ושפיר הוא הפקר גמור, וכן במכנשתא דביזרי אימר חכמים הוא דאפקורי מפקר להו כמו גללים, מה שאין כן בהשליך כיסו ברשות הרבים שיש בו סימן סובר הרמב"ם דליכא יאוש.

כתבי מרן הגרש"ז אויערבאך (בהשבת אבידה כהלכה) - דוקא אם אדם זורק חפץ חשוב לרשות הרבים בזה נחלקו הטור והרמב"ם דאף שהטור סובר דתלינן שהפקירו מכל מקום הרמב"ם סובר דרק פטור מהכרזה אבל אין זה שלו, אבל אם אחד אכל תפוז וזרק הקליפה לחוץ אף אם יש אנשים שאוכלים גם הקליפה מכל מקום הואיל ויש שאין אוכלים ודאי הוה ליה הפקר, והכא נמי גם כן דרך אנשים להפקיר קב בארבע אמות.

אשפה

שלחן ערוך (חושן משפט רס, יא) - מצא באשפה כלי מכוסה הרי זה לא יגע בו.

רמ"א - במה דברים אמורים באשפה שאינו עשוי לפנות כלל אבל אם מתחילה עשוי לפנות המטמין בה דבר אבידה מדעת היא והרי הוא של מוצאה.

סמ"ע (רס, נד) - ונראה דהרמב"ם לטעמיה איל שכתב בפרה רועה בין הכרמים של עכו"ם והתרה בה דאמרינן דהיא גם כן אבידה מדעת אף על פי דאינו חייב לטפל בה מכל מקום אין לטלה לעצמו... הכא נמי דכוותיה.

ש"ך (רס, לג) - ואפשר דלדינא מודה [הרמב"ם] להטור.

שערי ציון - נראה שבזמן הזה שמפנים האשפה תדיר יש אומדנא גמורה שהרי זה הפקר לכולי עלמא, אלא אם יש לומר שנפל לפח האשפה מבלי ידיעת הבעלים, כמו שמצוי במזלגות שנופלים לפח אשפה בלי ידיעה.

תורת האבידה (ב, ט) - באשפות שלנו שעשויות לשימוש הרבה דיירים ומפנים אותן על ידי אחרים מסתבר דכוונת הבעלים להפקר גמור, ולכן המוצא שם דבר שניכר ברור שבעליו הניחוהו שם מדעתם הרי יכול לזכות בו לעצמו לכולי עלמא.

משפט האבידה (רס, עח) - באשפות המצויות כיום אף דאפשר דאינו בכלל אשפה העשויה לפנות כיון דיש זמן קבוע לפינויה מכל מקום כיום אין דרך כלל להטמין באשפה ולכן תלין דהשליכו בטעות והמוצא צריך להכריז, ובמקום דמעמידים לשרפה כל האשפה חשיבא זוטו של ים.

משפטי התורה (ז, ד) - אם ראה אדם את הבעלים זורקים מדעתם חפץ עם סימן לפחי אשפה המונחים ברחוב ומיועדים לפינוי יכול הרואה לקחתו לעצמו גם לדעת הרמב"ם. אמנם אם מצא אדם בותך מיכלי האשפה הנ"ל אבידה עם סימן שניכר שהיא התערבה בטעות באשפה הביתית ובטעות היא הגיעה למיכלי האשפה חייב המוצא לנהוג בה על פי דיני השבת אבידה גם לדעת הרא"ש.

האולם המשפט מקשה על הרמב"ם בחבית פתוח ברשות הרבים. אבני חושן - יש קצת לומר דמה שכתב הרמב"ם השליך כיסו לרשות הרבים מיירי שזרק בכעס וכדומה דומיא דהניח פרתו ברפת... אבל בהשליך הכיס לרשות הרבים עד דעת שלא יגביהנה יותר בזה ודאי הוי ה פקר ואם כן יש לומר דאין פלוגתא בין הרמב"ם להטור.